

KÜLFÖLDI LAPOKBÓL.

E. Boutroux elnöki beszéde. Az 1912. évi hágai erkölcsnevelési kongresszuson a különböző, vallásos, liberális stb. nézete ket vallók vitáján Boutroux francia filozófus elnökölt. Záróbeszédében megállapítja, hogy az elhangzott viták csak látszólag eredménytelenek, mert a felszólalók egyaránt felismerték azt a közös feladatot, hogy nemcsak az elméleti tudományokban, a filozófiában, történelemben szükséges dolgozni, hanem nyomatékosan és gyakorlati módon az emberiség erkölcsi megjavításán is. Megállapítja továbbá — és ez beszédének lényege — hogy azok közt, akik az erkölcsi nevelés alapjául a vallásos hitet állítják oda s azok közt, akik a nevelésben az erkölcsi lelkiismeretre támaszkodnak, mint olyan hatalomra, amely a cselekvés fölött itél, nincs is olyan áthidalhatatlan nagy különbség, mint amilyenre maguk e nézeteket vallók is gondolnak. Mert valójában, amikor az utóbbiak az ember lelkiismeretére hivatkoznak, akkor már bizonyos vallásos tényeket engednek meg, csak azok megnevezésétől tartózkodnak. Így a két nézet követői közel jutnak egymáshoz. Ne tekintsék tehát egymást ellenfélnek, hanem vegyék észre közös ellenfeleiket: a radikális tudományosságot s a gyakorlati materializmust. A radikális tudományosság előtt erkölcsi valóság, isteni személyiség nem létezik, szerinte csak megfigyelhető tények, mechanikai viszonyok vannak. Hasonlóan a materializmus hívei előtt a lelkiismeret öröme s az istennel való egyesülés öröme egyaránt homályos fogalmak. Egyesüljön tehát a két tábor! Mindnyájan az életet keresik, az élet pedig maga az egyéniség, maga a szabadság, következképpen maga a változatosság. Nem elégedhetnek meg tehát azzal az egyszerű, elvont és holt egységgel, amelyet az életbe egyetlen formula behelyettesítése vinne be. A nyelvezet, a szempont változatai nemcsak jogosak, hanem szükségesek is. (*Revue internationale de L'enseignement* LIX., 1912., nov.)

A pedagogia története a tanítóképzőben. *Alvermann* tanár kimondja, hogy a tanítóképzőben a pedagogia története a tanárok s tanítványok közt egyaránt nem nagy népszerűségnek örvend, aminek az oka főleg abban keresendő, hogy a tankönyvek jórészt csak életrajzokat, egyes munkák tartalmát, minden kritika nélkül a folyton ismétlődő eszméket adják a tanulóknak. A tanítóképzőben a pedagogia-történet tanításának célja: «a fontosabb pedagógusok törekvéseinek nevelési eszményökből s koruk szelleméből való magyarázása». Cikkíró ennek a célnak a szellemében óhajtja példaképpen a

görögök pedagogiájának tárgyalását bemutatni. Az eddigi módszer mellett a görög pedagogia történetéből alig maradt meg több a tanuló emlékezetében, mint néhány név s a spártai és az athéni nevelés közötti különbség, de az iskolai gyakorlatról semmit sem tudott magának megjegyezni, noha az mértékadó volt évszázadokon át, sőt bizonyos mértékben még ma is az. Alvermann véleménye szerint az ásatások folytán napfényre került görög feliratok, papiruszok, faliképek közvetlenül bevezetnének bennünket az ókor iskolájába; ezek segítségével mi is jelen vagyunk a tanításokon s látjuk a tanuló s tanító együttes munkáját. Mindezeket a tankönyvek mellőzik, pedig a görög nyelv nehézségét fordítással s magyarázatokkal könnyen el lehetne kerülni, a tanulóknak pedig ily módszerrel nemcsak nagyon érdekessé, hanem tanulságossá is tehetjük az órákat.

A híres görög tanítók tanulmányozásához is jó fordításban eredeti források használatát tartja szükségesnek. Az egész történet középpontjába Sokrates és Platon állítandó. A sophista mozgalom ismeretetésére nélkülözhetetlennek tartja Platon munkái közül Protagoras első fejezetét, továbbá a Gorgias s az Állam néhány fejezetét. Sokratest illetőleg olvasni kell a Symposionban Alkibiades beszédeit, Phædon utolsó fejezetét s az Apológiát.

Platon pedagogiai rendszerének ismertetése előtt szükségesnek tartja néhány képpel Platon pszichológiájának lényegét s ethikai fogalmait megadni s magát a pedagogiát az Állam és a Törvények válogatott fejezeteiből nyujtaná. Platon módszerére vonatkozólag Menonból s Phaidros némely helyéből lehetne idézni. (Frauenbildung XI. évf. 1912. nov.)

A koedukáció tanulságairól szól *Kämmerer* főreáliskolai tanár. A württembergi felsőbb fokú fiúiskolák mintegy kétharmadát leánynövendékek is látogatják, úgy, hogy átlag minden 25 fiútanulóra esik egy leány. A leányokat beiratásuktól kezdve ugyanazok a jogok és kötelességek illetik meg, mint a rendes tanulókat. Mivel rendszeresen csak az otthon jobb előkészítésben részesültek iratkoznak be, azért legtöbbször jól megállják a helyüket. A tehetség hiányát is legtöbb szorgalmával pótolja s így jó példát adnak a fiútanulóknak is. Az alsó és középső osztályokban a gyakorlati dolgokban rendszeren felülmulják a velük egyidős fiúkat, ellenben a több értelmi munkát kívánó szakokban gyakran elmaradnak. Az iskolai fegyelem tekintetében a leányok semmiféle kivételes intézkedésre sem adnak okot. A kölcsönös befolyás mindkét nemnél előnnyel járt, habár a leányok gyakran bizonyos fiús vonásokat vettek fel. Szóval Württembergben a koedukáció beváltnak mondható. (Frauenbildung XI. évf. 1912. nov.)